

uren. Vrije
sonder met
den hebben
dan kerk-
kerke gaan
en ander
en behoort,
f onder de
beteekent,
tekt Prof.
die richting
vaaraan dit
r te zoeken.
trekt Prof.
t, zoo zegt
r de waar-
te brengen.
Goddelijke
stunt min-
del bestel.
en van dit
om van het
blt. 60, 61).
betreft om
prof. Fabius
den spieze
den onker-
heid heeft.
rbi op de
waarvan
s geweest,
besef van
te verzwakt
eft ontro-
in haar
daarin het
r de Kerk
an in een
eerst be-
kerkenoot-
er de Ge-
genooten.
kking van
n alle Pro-
e Kerk te
e het Ge-
eraal voor
matig de
heid heeft
is hoe dit
er het Ge-
door den
Bijbelge-
azoo, hoe
Kerk, in
en kerk-
gaan, de
gesteund;
t over de
stituut tot

e richting
ten in de
nre eigen
eden van
onderlike
keert de
de Kerk
luriformi-
t, hij, dat
daar niet
chap naar
r daarvan
94). Hij
kerkelijk,
lijk leven
drukke-
ndrijvend
op prijs-
Gerefor-
en on-
ten moet.
Fabius
van het
den prac-
kerken het
en, terwijl
de aan-

t betgeen
t, moge-
den, van
e studie
aar met
bevelen.
in onze
Kerk als
de strijd
slappen;
estelijke
schade
t woord,
als een
estelijke

ouwving,
de Kerk
l geheel
egenoot-
voodale
gegelede,
en een
we van
ditzelfde
over de
Genoot-
is, Op
houding
vorme
den we

nedege-
vormd
Zondag
kt, dat
vorme
meerde

rvaring,
t predi-
cianten,
sluiten,
weder-
esloot,
reiken.

Zoals we reeds vroeger opmerkten, staat de zaak van een gewoon lidmaat en van een predikant in de Hervormde Kerk niet gelijk. Wanneer een lidmaat in de Hervormde Kerk tot het inzicht komt van het bederf dat de Hervormde Kerk aankeelt, en daarom zich bij de Gereformeerde Kerk wil voegen, bestaat er geen het minste bezwaar om zulk een lidmaat met open armen te ontvangen. Zelfs mag onzerzijds de poging nooit worden opgegeven om zulke Gereformeerden, die nog in de Hervormde Kerk zich bevinden, tot een breken met de Hervormde Kerk te bewegen.

Maar met de predikanten in de Hervormde Kerk staat het anders, omdat zij nog altoos een ambt bezitten, en een goed herder de kudde niet verlaat, maar veeleer pogen zal, wanneer hij tot de overtuiging is gekomen, dat de Hervormde Kerk niet de rechte stal der schapen is, niet alleen zelf de Hervormde Kerk te verlaten, maar ook zijne gemeente daaruit te leiden.

Het herdersambt, heet toevertrouwd, verplicht hem daartoe.

Intusschen schijnt het in het geval van Dr. Van Baarsel anders te staan. Door het lezen van de brochure, die indertijd Dr. A. Kuiper over de Kerkvisitatie schreef, kwam hij tot het inzicht, dat hij aan het „comediespel“ der kerkvisitatie niet langer mocht deelnemen en weigerde hij daarom aan de kerkvisitatie mede te werken. Het Classicaal Bestuur van Gouda bemoeide zich nu met deze zaak, en zooals in de *Nieuw Rotterdammer Courant* reeds medegedeeld werd, was een schorsing te verwachten.

Dat bij die schorsing, die aanstaande was en consequent tot afzetting had moeten leiden, wanneer Dr. van Baarsel het hoofd niet boog, de toestand voor hem uiterst moeilijk werd, stemmen we gaarne toe. Noch zijn Kerkeraad noch zijne gemeente was blijkbaar bereid hem als predikant te blijven handhaven, wanneer een banvoornis over hem werd uitgesproken. En al zou de vraag kunnen gesteld worden, of het niet juist ware geweest, dit banvoornis af te wachten, toch begrijpen we, dat Dr. van Baarsel, die reeds lang gevoelde, dat hij in de Hervormde Kerk het niet uithouden kon, besloot zulk een afzettingsvonnis te voorkomen en vrijwillig heen te gaan, om zich bij de Gereformeerde Kerk te voegen.

En in elk geval zijn we dankbaar, dat Dr. van Baarsel, die onder de beste leerlieden van Prof. Visser behoort, en wiens profetschrift reeds toonde, hoe hij van huis de Gereformeerde belijdenis was toegedaan, nu ook getoond heeft, met die belijdenis ernst te maken. Moge hij spoedig in onze Gereformeerde Kerken een nieuwen werkring vinden en stelle God hem voor onze Kerken tot een zegen.

Dr. H. H. K.

Kootwijken Scholen

In hartelijken dank ontvangen van v. O. te M. 1. Vergeet tot Kootwijk's scholen niet.
Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Leerstafel.

Dr. G. VELLENGA, predikant te Nieuw-Loosdrecht, CHRISTELIJKE DOGMATIEK I. W. ten Have, uitgever, Amsterdam.

Met het oog op het intellectuele element in de religie subjectiva is voor den theoloog de studie der dogmatiek zeker niet minder van noode dan die der ethiek en die der vita spiritualis, welke laatste ik zou willen noemen de studie van het „theïdendike leven“. Is toch echt of ware religie: relatie van den mensch met den enig waarachtigen God, dan is hem voor alles noodig dien God te kennen. Zeker, de mensch is niet altoos 'n denkend, maar ook 'n voelend en wilkend wezen, en niet alleen met zijn denkend, maar ook met zijn voelend en wilkend ik heeft hij, als subject, zich op God, als zijn object, te richten. Maar toch moet hij, om zulke gevoels-geleiding, wat voor veel meer is dan zich van God „volstrekt afhankelijk“ voelen, te hebben en om zijn willen en doen te onderwerpen aan het willen Gods, weten wat en wie God is. De theoloog, die straks als welonderlegd theoloog de practijk gaat uitoefenen, heeft dan ook als prediker, catechist en zielzorger, ik zeg niet enkel, maar toch vooral die kennis, dat weten van God aan hen onder wie hij practiceert bij te brengen; die kennis te vermeerderen, te verhelderen.

Religie, echte religie toch is niet maar alleen „vroom gevoel“, maar zeker ook een „weten“ en „doen“.

De praktiseerende theoloog behoort dan ook voor alles te weten te zijn.

Als zoodanig heeft hij te brengen een „gezonde leer“, d. i. een onderrichting, die waar en zuiver, die onverschaakt is. En het wetenschappelijk inzicht, die leer moet hem zelf bijgebracht worden en moet hij zichzelf bijbrengen, in den tijd zijner opleiding, door de studie der dogmatiek.

Zulk een onderrichting door den praktiseerenden theoloog is broodnoodig in onze dagen. Het materialisme, de wereld- en levensbeschouwing, die steeds aan alle religie vijandig is, belecht kwade dagen. Zelfs in de kringen der Social-Democratie, waar het historisch materialisme als een der dogma's geldt, verliest het aanhangers. Onder de beoefenaars der natuurwetenschappen, waar het, in de tweede helft der vorige eeuw, den toon aangaf, heeft het vrijwel verdwenen. En in onze dagen van „de overwinning der ziel“ hoort men, ook onder hen, die met Kerk- en Schriftgeleerdheid gebroken hebben, van sheilbegeerige motieven, „sheimwee naar“ „zoeken van God“; en dat niet het minst onder de jongeren. Maar omdat deze buitenstaanders de dogmatiek, de gezonde leer, de reproductie uit het bewustzijn der Kerk van wat zij weet uit het Woord van God, niet kennen, geraakt de weer oplevende „klem van religie“ in hen, niet in contact met den eenigen waarachtigen God. Niet anders dan in de religien van het hoogere heidendom, schept, als in den droom, de dichtende verbeelding zich hier een God, maar niet dien gedroomde wordt de drijvende en trekking der ziel, wordt het verlangen naar den Waarachtigen niet bevredigd, het zoeken geen vinden. Van deze „vrijzinnigen“, d. w. z. van Gods bijzondere

openbaring vervreemden, geldt het woord van Israels profeet, al is het ook door hem in een ander verband gesproken:

„Het zal zijn alsof een hongerige droomt dat hij eet, maar als hij ontwaakt zoo is zijn ziel ledig; alsof een dorstige droomt dat hij drinkt, maar als hij ontwaakt, zoo is hij nog mat en zijn ziel is begeerig“.

Ten spijt van al het smalen en schimpen op „leerheiligheid“ als tegenhang van „werkheiligheid“, is het dan ook roeping der Kerken om, door onderrichting in de gezonde leer, zoowel de buitenstaanders den eenigen waarachtigen God te doen kennen, als wie nog in het „huis der Heeren“ verkeeren, voor verwarde voorstellingen en valsche begrippen omtrent Hem te behoeden.

Hierin ligt dan ook de groote betekenis van de studie der dogmatiek voor de theologische practijk.

In het Compendium van Dr. G. VELLENGA, waarvan het 1e stuk, dat 173 pagina's telt, ons ter beoordeeling is toegezonden, kan de theoloog zeker veel vinden wat hem bij de studie der dogmatiek ten goede kan komen. Ik stem in met mijn vriend en ambtgenoot Prof. Dr. A. G. HONIG, den dogmaticus onzer Theologische School, wanneer deze schrijft: „Veel uitspraken komen er in voor, waarmee ik het geheel eens ben“. En tot die uitspraken reken ik dan met hem, wat Dr. VELLENGA zegt omtrent de Heilige Schrift als kernbron der dogmatiek en omtrent de autoritas Scripturae; omtrent het recht van den dogmaticus de confesie te toetsen aan de Schrift, maar niet om eigen inzicht te maken tot kernbron van de dogmatiek, en waarmee VELLENGA overboort positiecent tegenover het subjectivisme van de Ethiciënen. Ook kan ik waar de auteur, wel terwat zonderling onder: *De inleiding der dogmatiek*, op p. 41, de grensscheiding tusschen dogmatiek en ethiek tracht aan te wijzen, schrijft: „de dogmatiek behandelt de relatie tusschen God en mensch en de ethiek bestudeert de relatie tusschen den mensch en zijn naasten“, mij daarin vinden. En dat te meer omdat, zooals blijkt uit wat hier voorafgaat, volgens den schrijver ook die laatste relatie genormerd is door Gods openbaringen wil en daarmee het theonoom karakter der moraal is gehandhaafd.

Dan, voorzover dit compendium daar zijn 1e deel waarin, na een INLEIDING slechts de THEOLOGIE, de ANTHROPOLOGIE en HAMARTOLOGIE of de leer van God, van den mensch en de zonde is behandeld, valt te beoordeelen, heb ik toch enkele bedenkingen.

De omstandigheid, dat de geleerde schrijver begint met de mededeeling: „Deze Christelijke Dogmatiek gaat uit van de Belofte Gods, zooals die in Christus belichaamd is en in den Heiligen Doop beleiden wordt“, — verliest veel van haar bedenkelijkheid om de eenvoudige reden, dat van lijnen trekken van uit punt van uitgang, althans in dit 1e deel, nog niet veel blijkt.

Bedenkelijker, wijl de auteur er trouw aan blijft, is mij echter, ook in verband met den titel: „Christelijke dogmatiek“, de mededeeling aan den lezer: „Als de Gereformeerde Dogmatiek theologisch in constructie en de Lutherische Dogmatiek anthropologisch in zinswijze, deze Christelijke Dogmatiek wil Christologisch in opbouw zijn. Zij stelt zich derhalve niet tegenover de Gereformeerde en de Lutherische Dogmatiek, doch bedoelt veel meer een Christologische synthese van hetgeen theologisch in de Gereformeerde en anthropologisch in de Lutherische belijdenis beleiden wordt“.

Dit nu doet denken aan Leibnitz pogingen tot „Reunion“ en aan het gelukken der pogingen in de Landskerk van Pruisen, en ook aan de „Christelijke Dogmatiek“ van wijlen Prof. van OOSTERZEE met haar „Christocentrisch“ karakter.

Het bedenkelijke nu van zulk een „Christelijke Dogmatiek“ is, dat ze, zij het ook niet zo bedoeld, uitloopt op een „Christendom boven geloofsverdeelheid“, dat te datgen waarin de kerken, op het stuk van de leer, bij alle overeenkomst, specifiek van elkander verschillen, wegdoozelt en vervaagt; en daarmee het kerkelijk bewustzijn verzwakt.

Aan onze Gereformeerde theologianten, die in Kuyper's gedrukte college-dictaten en BAVINK'S GEREFORMEERDE DOGMATIEK voor hun dogmatische studie bezitten wat zij straks als theologien in hun praxis zullen noodig hebben, kan ik VELLENGA's compendium, dan ook niet aanbevelen.

Toch kan dit compendium deugd doen met name aan de theologen onder die jongere generatie der „Vrijzinnigen“, welke de „zonde“ niet meer als lagere trap van zedelijke ontwikkeling, maar als „schuld“ waarvan men gered en verlost moet, zien en bevinden, maar die op het stuk der dogmatiek nu niet bepaald sterk zijn.

Het zij daarom dan ook Dr. VELLENGA gegeven, zijn veelzins lezenswaardig compendium te voltooien.

G.

Wat de Pers.

Het eigenaardig verschijnsel, dat onder de „vrijzinnigen“ van onze dagen niet weinigen weuschen terug te keeren tot den Christus der Schriften en het traditionele Christendom, geeft aan de *Waarheidsvrienden* aanleiding om het volgende te schrijven:

Er schijnen onder de vrijzinnige candidaten — en — predikanten — verschillende te zijn die, op den keper beschouwd, niet vrijzinnig zijn.

En onderscheidene vrijzinnige gemeenten schijnen bij voorkeur zulke niet ras-echte vrijzinnige candidaten of predikanten te willen hebben. Men wil op die manier blijkbaar ieder in de gemeente bevredigen; maar de ras-echte vrijzinnigen zien deze dingen met groote zorg aan.

Zoo laat Dr. Deetman, van Oostwood — eenzijdig zelf zoo'n halve — een waarschuwing hooren in de West-Friesche Kerkbode, zeggende: „Waterlandkerk, Oosthuizen, Hekelingen — een drietal vrijzinnige gemeenten, tot voor korten tijd door vrijzinnige predikanten bediend, en die alle drie voor de vrijzinnige richting dreigen verloren te gaan! Hoe komt dat? Onkunde van de gemeentelieden? En daarbij een willess geven en nemen van sommige candidaten en predikanten — die, nu ja, wel wat voor de vrijzinnige richting voelen, maar toch in hun hart orthodox zijn? Ik kan men dat „ten halve“ maar geen vrede, hebben enz.“ En vooral dat A. V. (algemeen-vrijzinnig) is misleidend — een A.V. kan zich best als een linksch etische ontpoppen! En dan is de gemeente er in geloopt.“

Ook Ellenswoudsch schijnt in een zelfde impuls te zijn gekomen. Althans ca. d. Wet wordt door Dr. Niemeyer in het Weekblad van de Vrijzinnig-Hervormden orthodox genoemd en de gemeente heet vrijzinnig.

Wat aan zulke dingen te doen?

In de *N. R. C.* lezen we: „Voor een vrijzinnige gemeente is het kardinale punt, dat zij „den Christus der Schriften“ en het traditionele christendom niet begeert. „Vrijzinnig“ beteekent voor haar een niet gebonden zijn aan eenigzins dogmatiek (en zeker niet aan de Paulinische). „Vrij-

zinnig“ wil voor haar zeggen, dat zij vrij wil wezen van bepaalde leerstellingen aangaande Christus en de eenige Openbaring Gods in Christus. „Vrijzinnig“ wil voor haar zeggen: God zoeken op nieuwe wegen. Niet het traditionele en niet het overgeleverde.

Als men dat gelezen heeft, en men leest dan dat cand. Brümmer 8 Sept. in de vrijz. gemeente Oosthuizen bij zijn intree gezegd heeft, dat hij het Evangelie van Jezus Christus wil prediken en „den mensch terug wil brengen tot het Christendom der traditie“, dan kan men begrijpen, dat de ras-echte vrijzinnigen bij zoo'n intree rood worden als een kalkoesche haan die boos is.

Het Christendom der traditie . . .

Geen wonder dat Dr. Niemeyer schrijft: „Er is zeker wel eenige reden, om te vrezen, dat Da li. in Oosthuizen niet op zijn plaats zal blijken te zijn.“

Neen, dat Christendom der traditie kan niet het vrijzinnig christendom zijn. Want, zoo zegt da. N., „tusschen valt het niet te ontkennen, dat het christendom der orthodoxie niet dat der voorgelichten meer overeenkomst heeft dan het vrijzinnig christendom, en dat dus orthodoxen met meer recht dan vrijzinnigen han opvatting het christendom der traditie kunnen noemen“.

Hierin ligt iets merkwaardigs.

„ . . . dat het christendom der orthodoxie niet dat der voorgelichten meer overeenkomst heeft dan het vrijzinnig christendom“.

Dat hebben we o. k. al tijd gedacht.

Het christendom van de orthodoxie heeft althans een aanknopingspunt — zelfs gaande tot de woorden van de apostelen en de profeten.

Maar het vrijzinnig christendom heeft geen aanknopingspunt met de geslachten, ook niet met de woorden van de apostelen en de profeten.

Dat steunt op het fantasie-beeld van Jezus, zoodat de vrijzinnigen zich dat zelf, g. zeel in strijd met 't geen de bijbelschrijvers ons daarentrent berichten, maken en voorstellen.

Zij maken zichzelf een beeld.

En aan beschouwingen komen dan overeen met de trekken van het beeld, dat zij zichzelf gemaakt hebben.

Natuurlijk.

Maar het beeld is een fantasie-beeld.

En de vrijzinnige beschouwingen zijn uitgedacht door het zondig en dwaas menschelijk brein, zoodat dat ze geven wat de ziel des menschen noodig heeft en daarom den mensch ook leug laten.

Intusschen is dit wel duidelijk — om te blijven bij onze Herv. Kerk — dat de orthodoxie een bodem onder de voeten heeft. Het vrijzinnig beginsel is binnen komen vallen en hoort er niet.

Zoo'n „nieuw“ beginsel hoort in een „nieuw“ Kerk-misschien, maar in onze aloude Geref. Kerk hoort het christendom, dat steunt op het fundament door apostelen en profeten gelegd.

Officiële Berichten.

Korte Notulen der Classis Appingedam, vergaderd te Appingedam 1 Aug. 1918.

1. Nadat de Praeses, Dr. Keijnga, de vergadering op gebruikelijke wijze geopend heeft, wordt omtrent de credentie-briefven gerapporteerd. „Blijkt, dat al de Kerken op weinige wijze vertegenwoordigd zijn, behalve de Kerk van Woldendorp, die geen afgevaardigden zond. Dr. Koppe is aangewezen voor het persverslag.“

2. De Praeses wenst de Kerken van Delfzijl en Ten Post geluk met het welslagen van haar beroepingswerk, en hoopt dat de Heere zijn zegen daarover gebede.

3. De Praeses leest als scriba der vorige vergadering de notulen, welke met inachtneming van een enkele opmerking worden goedgekeurd.

4. De Vergadering besluit de toetoonste gevolgdde usantie te continueren, om telkens een scriba te benoemen voor één jaar. De Praeses, Dr. Keijnga, wordt als zoodanig gekozen, en Dr. Lammertus volgt naar toerbeurt hem in het presidium op, terwijl Dr. De Boer als assessor zitting neemt. De samenroeping der Classis zal van nu aan geschieden door de niet-varante kerken in alphabetische volgorde. Zij stelt in overleg met een correspondent-kerk het archief op, waartoe aangewezen wordt de archief-bewarende kerk van Appingedam.

5. De deputaten, belast met de opstelling van belijdenisvragen, rapporteeren. Met opening van enkele wijzigingen worden deze vastgesteld, en bij de kerken der Classis aangevoelen. Over de vraag, of er ook nog bij de openbare belijdenis een formulier zal worden gebruikt, zal op de volgende vergadering nader worden beslist.

6. Het voorstel, om een commissie te benoemen inzake wijziging van den omslag voor Emerit, wordt verworpen, waarmee tevens een desbetreffend voorstel van de kerk te G. geacht wordt vervallen te zijn.

7. Deputaten der laatste gehouden Part. Syn. rapporteeren. In verband hiermede ontvangen kerkvisitatoren opdracht, om een onderzoek in te stellen naar den toestand der archivaal van de kerken der Classis, terwijl de weeschelijkheid wordt uitgesproken, dat de tweede collecte door de hulpbehoevende kerken, zoo mogelijk, in de vergadering van Febr. zal worden gestort.

8. Nadat Kerkvisitatoren verslag hebben uitgebracht aangaande hun arbeid, wat tot geen bijzondere opwekkingen aanleiding geeft, sielt de praeses aan de orde het rapport van de commissie in zake het tuchtgeval te N. De conclusies van dit rapport worden aangenomen.

9. Deputaten voor de Evangelisatie doen eenige mededeelingen. De classis besluit den zondagsdag dit jaar te houden te Appingedam op Donderdag 26 Sept. Deputaten zullen men de kerken van Delfzijl en Siddeburen confereren over den arbeid te Tjuchem, en de Classis zal eventuele samenvragen voor dien arbeid bij Dep. van de Part. Syn. steunen. Evenzo voor dien te Schaapkop.

10. De stukken in zake de beroeping van Da. M. te Delfzijl worden in orde gevonden.

11. De vacante kerken van Bierum, Schildwoude en Ten Post vragen elk voor zich drie Zondagen aan. Voor den dienst in de kerk van Bierum worden aangewezen de kerken van Spijk, Steetum, Wagenborgen; voor dien in de kerk Schildwoude de kerken van Wester-Enden, 't Zand, Appingedam; voor dien in de kerk van Ten Post de kerken van Garreweer, Loppersum, Overschild.

Voor den dienst onder de Militairen worden aangewezen voor dit kwartaal de dienaars des Woords Dr. Ros en Dr. Steenhuis.

12. De volgende vergadering der classis wordt vastgesteld op Dinsdag 7 Nov. Als roepende kerk zal fungeren de kerk van Appingedam.

13. Op de Nov. vergadering zullen moeten gestort worden de collecten voor de Vrije Universiteit, Hulpbeh. Kerken en art. 19. Eenmaal omslag classis, en zes maal Emeriti plus 28 p.c.

14. De aanvang der volgende vergadering zal vastgesteld worden door de roepende kerk, die zooveel mogelijk daarbij met den treinenloop zal rekening houden.

15. De kerken, die nog niet collecteerden voor Rijn-Pruisen worden opgewekt dit alsnog te doen.

16. De korte notulen worden vastgesteld.

De Praeses sluit de vergadering.

Namens de Classis,
E. J. KOFFER.

Buitenland.

Rusland. Een revival?

De Russische correspondent van de *Times*, het voornaamste orgaan van Engeland, deelt mede, dat er in Rusland een wederopleving van het Godsdienselijk leven plaats had. De misdaden en ellenden van dezen tijd hebben geleid tot een revival. Uit het graf van oude vormen en ceremoniën, is het levend geloof van het Russische volk plotseling opgestaan. Alleen de oppervlakte van dat groote volk is opgeweekt door de stormen van Socialisme, Anarchisme en Bolsjewisme, maar het oude geloof bleef bestaan, slapende maar niet dood. De kerken zijn nu met volk overvuld. Menigen van duizenden volgen de processieën welke de heilige emblemen en ikons (heiligen beelden) door de straten dragen, en de kerk is het middelpunt van een groote nationale beweging geworden.

Van hare hopen wij, dat deze mededeeling van de *Times* zal bevestigd worden. Men heeft in verband met het bovensiaande de vraag gesteld: als er een godsdienstige opwekking in Rusland ontstaat, waarom zou deze zich niet in het Oosten verbreiden om ook in het Westen te worden gevoeld? Als mid-dadige handelingen van geweld en groote ellende onstandigheden in het leven roepen, die gunstig zijn voor een revival, is er dan een land in Europa waarin deze niet aanwezig zijn? In elk grond zijn zaden van groote Godsdienselijke beweging in het verleden begraven, en zullen in elken tijd ontkiemen. Wie zou niet wenschen, dat uit de ellende van dezen tijd een vragen naar God geboren werd?

Voor Kinderen.

MET GOEDEN WIL.

Niet lang geleden kwam ik in een huisgezin, waar ik onder anderen twee jongens aanroef, ongeveer even oud. Elk van hen had een boek voor zich waarin hij nu en dan las of schoot te lezen. 't Was duidelijk, dat de lesstof hem niet bijzonder aantrok.

„Wel vrienden“, zei ik na een poos, „wat leest ge daar toch zoo ijverig?“

De jongens keken elkander aan, en achenen wat verlegen. Eindelijk zei de oudste:

„Het is onze aardschikunde les, mijnheer.“

„En vindt je die prettig?“

„Niet erg, mijnheer. Het zijn zulke moeilijke namen, en een geschiedenis is veel aardiger.“

Kortom ik merkte wel, dat het den jongelui aan den noodigen lust en ijver ontbrak. Zij hielden er niet van zich in te spannen, en zonder inspanning leert men geen aardschikunde.

Ik dacht toen aan wat ik in mijn jeugd gehoord had van den vermaarden sendeling en ontdekker Dr. Livingstone. Deze, een Schot van geboorte, was een kind uit een behoeftig gezin. Vergelijken bij de twee jongens waar ik boven van sprak, mocht hij arm heeten.

Hij had niet zooals zij boeken en tijd in overvloed om zich te bekwaamen. Reeds vroeg moest hij naar een weverij, om daar wat te verdienen. Dat speet hem zeer, niet omdat hij lui was maar nu zou hij, waar het scheen, weinig of niets meer leeren dan zijn vak. Hij schafte echter raad. Hij wist een paar boeken te krijgen die hij het meest noodig had, om zich voor te bereiden voor het examen van toelating tot de hoogeschool. Want daar vroeg of laat heen te gaan bleef zijn doel.

Om dit te bereiken nam hij zijn boeken mee naar de werkplaats, en gaf het boek dat hij noodig had een plaats op den weefstoel, zoodat hij onder het werk telkens een volzin lezen kon. Dien prette hij in zijn hoofd, en ging dan weer voort.

Maar de rechte leer- en studietijd kwam voor hem later eerst als het dagwerk was afgevoelen. Dan, na het gebruik van de avondmaaltijd verlangden ouders en kinderen naar bed, naar rust, en de meesten lagen weldra op één oor, behalve de zorgzame huisvrouw, die sliep nog allerlei had te doen, en de jonge David. Hij stak een lampje aan, haalde al zijn boeken voor den dag en was er weldra geheel in verdiept. Zoo studeerde hij al zijn werk soms tot twaalf uur in den nacht, terwijl hij zelf schreef, zijn moeder hem kwam waarschuwen en zijn boeken wegnam.

De goede vrouw begreep terecht, dat hoe prijnelijk leest en ijver ook zijn, het niet aangast voortdurend slabbet werk te doen, en de nachtrust prijs te geven. „Ik heb dat laatste dan ook niet ter navolging verteld, wel het eerste. Of de twee trage jongens van zoo even er winst mee hebben gedaan, ik weet het niet.“

Gelukkig, jongelui als Livingstone staan niet alleen. Ik denk hier aan iemand, die later een beroemd man is geworden, doch in zijn jeugd te arm was dan dat hij des avonds licht kon krijgen om bij te lezen. Wat deed hij? In de strek waar hij woonde, trof men veel glimwormen aan. Die ving hij en bij het licht dat zij verspreiden kon hij in den avond kosteloos leeren. „Ging wel niet schitterend, maar met gorden wil ging het toch.“

Een andere jongen dankte, om zoo te zeggen, zijn lateren voorop, aan zijn vroege leergierigheid. Ook bij wilde graag zijn avonden besteden om na volbracht dagwerk kennis op te doen. Doch thuis was in het behoeftig gezin daarop geen gelegenheid. De eerste kamer was te klein voor de vele bezitters, en daarbij de verlichting slecht.

Zoo ging de jongen dan met zijn boek de straat op, en zocht de plaatsen op waar groote winkels waren. Bij het licht voor de vensters kon hij dan gemakkelijk lezen uit het boek dat hij meegevoerd had. Zoo deed hij menigen avond veel kennis op. Regelede het, dan zocht hij een plaatsje onder het afdak boven de deur.

Nu woonde tegenover den winkel waar de jongen meest kwam, een oud heer op kamers. Het trok zijn aandacht als hij voor de raauw zat, dat de knaap zoo dikwijls op dezelfde plaats verscheen, en uit een boek las zonder of om te kijken. Wat kon dat beteekenen? Op het laatst werd de oude heer, daar zoo nieuwsgierig naar, dat hij den jongen eens bij zich liet komen, en met hem sprak. Wat hij toen hoorde trof hem. Aan middelen ontbrak het hem niet, en zoo kon hij den knaap in staat stellen niet alleen op gemakkelijker wijze te leeren, maar ook later de hoogeschool te bezoeken, wat ook met vrucht geschied is.

Zoo kon ik voortgaan. Waarheid is wat de dichter Cats zegt:

Het leeren met niet zijn gedwongen,
De lust moet zitten in den jongen.

Maar bovenal, vrienden, moeten wij ons werk met den Heere beginnen, van Hem lust en

kracht en wijsheid vragen. Terecht zegt een ander dichter:

Houd vol met onverdroten vlijt,
De Heer geeft zegen op Zijn tijd.
Vangt gij niet God den arbeid aan,
Dan is reeds 't best van 't werk gedaan.

De nieuwe pot.

Een huisvrouw had een nieuwen aarden pot gekocht, om dien later te gebruiken. Voorloopig borg zij er kruidnagelen, peper en andere specerijen in.

Na een poos moest de pot dienst doen tot het bewaren van melk, dat er eenige weken in bleef. Toen het gebruikt moest worden, kwam men echter tot de ontdekking dat het niet alleen naar kruiden rook, maar er ook zoo afstrak naar smaakte, dat niemand luste wat er van gebakken werd. Toch was de pot verscheiden malen omgespoeld vóór het melk er in kwam.

Toen de huisvader vernam wat er gebeurd was, zei hij:

„Dit geval doet mij denken aan wat ik vaak heb opgemerkt. De nieuwe pot bewaart lang de reuk en den smaak van wat er het eerst in kwam. Zoo ook is voor den mensch van groote betekenis wat jong in zijn hoofd en hart gebracht wordt; dat blijft hem bij en beslist meermalen voor zijn verder leven.“

„Ik heb een man gekend, die buiten God en Zijn Woord was groot geworden. Later, na zijn bekeering, kostte het hem o.a. veel moeite den Rusland te heiligen, daarop niet te reizen, te knippen, enz. Hij was dat van jongaf anders gewoon geweest.“

„Daarom, kinderen, is het een groot voorrecht als ge geboren zijt in een gezin waar God gevestigd wordt. Dat kan het middel zijn tot uw eeuwig behoud!“

Wel zegt de Schrift: Leer den jongen de eerste beginnelen, naar den eisch zijns wegs. Als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken.

HOOGENBIJK.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Aan Ds. W. SIEDERS van Vlaardingen, op zijn Gouden Ambtsjubileum, 11 October 1918.

Driewerf heil, geliefde Grijsaard,
Op dees' dag, roolang verbeid,
Spreekend van Gods trouwe zorg,
Van zijn goedertierenheid!
Welk een zegen: vijftig jaren
In den wijngaard van uw Heer,
In het dienen onder Jezus,
In het werken tot Zijn eer!

Leeraar, die een halve eeuw nu
Helpt gepredikt uit dat Woord,
Dat als bron van kracht en leven
Ook door U steeds wordt gehoord:
Dat te prediken uw lust is,
Zielebehoefte voor 't gemoed;
Welk een zegen: vijftig jaren,
Welk een arbeidsoverloed!

Als een zaaiër handenvol
Korfen heenstrooit over 't veld,
Honderden en duizendtallen,
Zaden, die hij niet en tel,
Zoo waar Gij een goede zaaiër;
Zaaien was uw deel en lot;
Maar of 't zaad ook op zoo schieten,
Liet gij over aan uw God.

's Levens woeste stormen gingen
U niet reukeloos voorbij,
Maar gij werktet onverhindert;
Wie kon dit ooit meer dan Gij?
Heil U uit aloude bilzen
Klinkt een woord van uw Heer:
„Werp uw brood uit op het water,
„Eens vindt gij het zeker weer.“

Thans draagt Gij der grijsheid kroon,
Maar 'tis 't vrucht van sielevreugd;
Overzwaakt zijn nog uw krachten,
Type van een eeuwige jeugd.
Van uw stage plichtsbetrachting,
In nog ongebroken kracht,
Gaai aldoor een stille sprake
Tot dus, jongere geslacht.

„Voorwaarts ligt de baan des levens,
„Arbeid rust'loos, arbeid voort,
„Zonder omtien of verslappig,
„Zoolang 's levens lamp u gloort.“
Maar Gij hoort een ander stemme,
Straks, bij 't hemelsch welkome!
„Uwer is de rust hierboven,
„Kom, getrouwe Dienstknecht, KOM!“

T. v. d. KOOY.

Vlaardingen.

Gezondheids- en Gezondheids.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Workum, Dr. C. Veltenaar, te Suawoode — Garmen, J. H. Kwak, te Culemborg — Schildwoude (Gron.), P. Nieuwe, te Eijgaard — Den Ham (Ov.), R. J. Schoemaker, te Heemse — Wierkendam, B. J. Bouma, te Doorn.

AANGENOMEN: Wassenaar, F. A. v. d. Heyden Gm. te Oosthoorn.

IKDANKT: Wildis (U.), G. F. Kerkhof, te O. en W. Seuburg — Vissingen, R. K. M. Hummelen, te Heerenveen — Westergest, W. E. Koffier, te Goenga en Sybrandaburen — Luten a/d Dedemsvaart, H. H. Schoemaker, te Zwartsluis — Schietens c.a., K. Minema, te Garrip.

Gorinchem. Het adres van den kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Gorinchem is tijdens de vacature: J. den Boer, Boersstraat 290, Scriba.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEFEN: Steenwijk, B. J. van Garderen, te Liden bij Tiel — Schoonhoven, W. J. van Lokhorst, te Noorden — Leerbroek, N. Warmelts, te Neder-Langbroek — Vierpolders, C. van Nieuwenhuizen, te Renesse en Noordwille — Wommels c.a., F. J. Los, te Midland op Terschelling — Lellens (Gron.), W. Stiel, te Hemmel (Gld.) — Ouddorp (Z. H.), J. J. van Iogen, te Harderwijk.

AANGENOMEN: Amide en Tienhoven, A. F. P. Pop, te Middelharnis — Berkhout (N.-H.), W. J. Roelofs, te Abbenhoek — Cassette, G. J. Moen, te Vries — Graf, (N.-H.), F. W. Boers, cand. te Heenvliet (Z.-H.) — Driesum (Fr.), K. Stenbeek, te Scherpenisse.

BERDANKT: IJst (toez.), P. de Bruyn, te Westmaas — Oud-Loosdrecht, L. D. Poot, te Noordwijkerhout — Rinderkerk, J. J. van Ingen, te Harderwijk — Oudum (toez.), T. Leenders, te Beets (N.-H.) — Utwijk c.a. (N.-H.), J. van de Pol, te Meeuwen (N.-B.) — Meliskerke c.a., P. J. Wouters, te Hoofplaat — Termonde-Borgweer (Gron.), D. E. W. van Weel, te Noordbroek (Gron.) — Schoondijk, H. W. Bosch, te Geesteren (Borculo) — Enschede (Evangelisatie), Chr. J. Schweitzer, te Leimuiden.